

THE
NIGHT SEDER
BAIS MEDRASH
TAILORED TO FIT YOUR SCHEDULE AND YOUR NEEDS

Week 4
שומרים

ב"מ ל"ו
רי"ף

דברי גאונים כלל צ"ו נ"ה
דרכי משה רצ"ב ג
שו"ע רצ"ב ט"ז - י"ט

לז"נ ר' שמואל - ל יוסף בן ר' מרדכי אהרן ע"ה

לז"נ שלום פנחס בן מרדכי א - ליעזר ע"ה

לז"נ ויצה בת ר' שמואל - ל זאב ע"ה
לז"נ לוי בן דוד שלמה
לז"נ שמואל - ל זאב בן לוי

A program funded solely by the Night Seder Bais Medrash
Please contact us for sponsorship opportunities

המפקיד פרק שלישי בבא מציעא

דאם כן ליתני קטנים סתמא. וא"ת תקשה לרצ' וי"ל דגניו נקט לרצותא דקד"א דעל דעת גניו הקטנים נמי מפקיד דרגילות הוא שלפעמים מוסר חפציו לגניו קטנים קמ"ל אי נמי לכך נקט גניו ולא נקט קטנים סתמא משום דבעי למידק הא גדולים היו כדרך השומרים ומותר^א משום דעל דעת גניו הגדולים מפקיד אצל גדולים דעלמא אסור למסור אע"פ שאינו מתחייב בכך:

את מדימנא יי בשבועה. ולכך היכא שהשומר הראשון יכול לישבע על האונס או שהיו עדים בדבר פטור ואפי' מסר להש"י ומתה צרעותם כיון דאף צבית שומר הראשון הייתה מתה דמלאך המות מה לי הכא מ"ל התם כו' וסובר רבא שזהו טעמו של רבי יוחנן ולא כאצי דאמר משום דאין רצוני כו' וכן הלכה כרבא^א ולא כר"ח דפסיק כאצי:

וייבוי אהרונה ייבוי ייבוי

על דעת אשתו ובניו. על דעת שהנפקד מוסרו לאשתו ובניו (א) הגדולים ואין יכולין לומר אין רצוננו^ב כו': דיקא נמי. דהאי (ב) דגדולים פטורין^ג דוקא גניו נקט ולא אחרים: דא"כ. דלאחרים גניו נקט קטנים סתמא משום דבעי למידק הא גדולים היו נמי גדולים פטור ליתני או שמשכן לקטנים סתמא: בשבועה. (ד) שלא פשע^ה זה: האיד לא מדימנא יי. ואני אומר שישנה צידו או אכלה או פשע זה: פשע בה. שלא נעל צפניה כראוי: ויצאת לאגב. מקום שאינה משתמרת שם אצל זאבים ולא אצל גנבים ומיהו לא אכלה לא זאבים ולא^ו גנבים: ומתה. דהוי תחילתו צפשיעה שמה יערפיה זאבים וסופו לא אכזה צאונה פשיעה אלא בדבר שהוא אונס: לא מיבעיא למ"ד. לקמן בפרקין (דף מ"ג) גבי ההוא דאזתיב וזי דפקדון צריפא דאורבני דהויא פשיעותא לגבי טורא ונתייראתא לענין גנבי ואיגנוז וגנייה^ז לגבי

על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד אמרי נהרדעי דיקא נמי דקתני או שמסרן לבנו ובתו הקטנים חייב הא לבנו ולבתו הגדולים פטור מכלל דלאחרים לא שנה גדולים ולא שנה קטנים חייב דאם כן ליתני קטנים סתמא שמע מינה אמר רבא^ה הלכתא שומר שמסר לשומר חייב לא מבעיא שומר שכר שמסר לשומר חנם דגרועי גרעה לשמירתו אלא אפילו שומר חנם שמסר לשומר שכר^ו חייב מאי טעמא דאמר ליה את מדימנא ליה בשבועה^ז האיד לא מדימנא ליה בשבועה: אתמר פשעו בה ויציאת לאנא ומתה בדרכה אביי

בבא מציעא (תלמוד בבלי - ערוך והדר) עמוד מס 84 כר בבא מציעא תלמוד בבלי (הדפס ע"י תכנת אוצר החכמה)

נמוקי המפקיד פרק שלישי בבא מציעא יוסף נג

הכא שצוה כלל דהכא מיירי שאנו יודעין שמתה והשאל נמי דפטור דשומר שני נכנס תחת הראשון לגמרי ואע"פ שאין לו מודה שמתה כדרכה דאי לא ידעין שמתה אלא מפיו דשאל יש לו לישבע שאינה צרשיתו כלעיל (לד:) [וכן אי לא ידעין שמתה כדרכה אלא מחמת מלאכה היה השאל פטור]:

[17:] גמ' הדין ברבי יוסי. דאמר רבי יודנה אמר שמואל דשומר ודייקין ושומר קמא איפטר ליה לגמרי לימא תיהו שומר לשומר חייב * ולא מיבעיא שומר שכר שומר לשומר חנם דגרועי גרועה לשמירתו אלא אפילו שומר חנם שומר לשומר שכר דעלווי עלייה לשמירתו * חייב (א) דאמר ליה אנת מהימנת לי בשבועה האידך לא מהימן לי בשבועה (ב) והיינו דלא כאביי דקאמר טעם משום דאמר ליה אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר (שמעין מינה דהיכא דאיכא עדים דנמרה שומר בתרא כי אורחה ונאנסה (ג) לא מיחייב שומר קמא לשלומי (ד) דהא ליכא שבועה דלימא ליה אנת מהימנת לי בשבועה האידך לא מהימן לי בשבועה ואע"ג דאמר אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר כדאמרין בגיטין [בפרק כל הגט (כט.)] ואם אמר לו טול לי ממנה חפץ פלוני הרי זה לא ישלחו ביד אחר שאין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר ואמרין עלה אמר ריש לקיש כאן שנה רבי אין השואל רשאי להשאיל ולא השוכר רשאי להשכיר הני מילי לבתחלה אבל דיעבד אע"ג דאינו רשאי אי איכא סהדי דלא פשע בה (ה) לא מחייבין ליה דהא גבי השוכר פרה מחברו והשאילה לאחר ומתה כדרכה כיון דליכא פשיעותא דהא כדרכה מתה (ו) לא מחייב שוכר לשלומי מדיליה ואע"ג דהשאילה לאחר (ז) ושמעין מינה דלא סבירא לן כרבי מאיר דאמר (ח) (עה.) כל המעביר על דעת בעה"ב נקרא גזלן: [17:] הנהו גינאי דכל יומא הוו מפקדו מרייהו גבי ההיא סבתא יומא חד (ט) אפקדו גבי חד מינייהו שמע קול דבי היולא אפקדינהו גבה דההיא סבתא אדאזל ואתא אינגוב אתא לקמיה דרב פטריה דלא יכלי למימר אנת מהימנת לן בשבועה ההיא לא מהימנא לן דהא אינהו גופייהו כל יומא גבה דההיא סבתא הוו מפקדי:

[17:] רב אמר פטור. פטור כאלו היתה צרשיתו אצל אס השומר הראשון שומר שכר והשומר האחר שומר [חנם] ונגנבה מרשותו ודאי הראשון חייב דלא עדיף טפי כשמסרה לאחר משאילו היתה צרשיתו אלא הכי קאמרין שלא נחייב מפני מסירתו אלא צמה שהיה חייב מתחלה (י) ומיהו הצעלים משציעין תחלה לשומר שני שלא פשע צה קודם דאשתעי (יא) דינא שומר ראשון עס המפקיד משום דכיון דמסרה לנן דעת מני למימר ליה זהו צמקומי. ואם נשבע שמתה כדרכה אף הראשון פטור דאפילו שומר שכר פטור מאונסין ואם מסרה לשומר שכר כדעכשו עומד ממש צמקומו לגמרי הראשון פטור ומסולק מכל וכל דמני אמר ליה גברא אשלימית לך שהיה חייב בכל מה שהייתי חייב צו ואוקימתיה צמקאזי זיל אישחעי דינא צהדיה ואפילו הלך לו למדינת הים או שהעני ואין לו מה לשלם הראשון פטור.

ורבי יוחנן לא פליג עליה דרב אלא משום דמני למימר האידך לא מהימן לי בשבועה ואיני מאמינו שנאנסה אלא נגנבה או נאצדה או פשע צה. ונפקא מינה דאפילו לרבי יוחנן דקיימא לן כוותיה היכא שדיק (יב) שהיה מאמינו לזה היה זה קס תחמיו לגמרי. וכילד כגון שנחנו לו הצעלים רשות להשאילו אי נמי צאשתו וצניו של נפקד דקיימא לן דכל המפקיד על דעתן הוא מפקיד אי נמי צמני שדרכן של צעלים להפקיד אללו כההיא סבתא דלקמן דכלל הני אפילו רבי יוחנן מודה

דברי גאונים כלל צ"ו נ"ח

נח ראוץ השאיל לשמעון צ' כומי זהב הנקראים
אירינג ושניהם שרים מזה זהוצים. ונאזר
ממנו אחת מהם. והאחת לעלמה לפי שאין לה צן
זוג אינה שוה רק שלשים זהוצים. וראוץ היצע
משמעון שצעים זהוצים לפי חשבון הנ"ל. ושמעון
משיצ שאינו לריך לשלם רק שלשים זהוצים כפי
ששוה זה הנשאר. עיין צשו"ת זרע יעקב ק"י ק"ז
שפקק לעצדיקן מליעתח שישלם לו חושים כפי
שהיה שוה עם צן זוגו. והציא ראה לזה מעוצדל
דאליעזר זעירא צפ' הכונס דף ח"ע. ועיין צשו"ת
קול אליהו קימון י"ד שפקק דמחויצ לשלם גם
הפחת של שיווי הנשארת להיינו שצעים זהוצים.
יעו"ש טעמו. והציא ראה מהא דפ' הזהב דף כ"ח
דטעמא דר"י דצהמה ומרגלית חין להם אונאה
משום דאדם דולה לזוגם יעו"ש. ואף שאין ראיהו
מוכרח כי החילוק מצואר למצין. מ"מ כלפע"ד
דצרו לדינא כיון שהשווה מחויצ לשלם כל הפקד
שיציא על ידו אף צגרמא צעלמא כאשר ציארתי
צדיני גרמא כלל נ"ו ק"י ח' וצדיני שותפים כלל
נ"ט ק"י י"ח צסם גדולי האחרונים. חס בן מה לי
הפקד הנאצל לו הפקד הכנס הנשאר הלא על
שניהם נעשה שווה ועל ידי גרמתו נפחת הכנס
הנשאר משווי שוץ מלאחי צשו"ת חועפת ראס
להגאון ר' חסד נויצש אצ"ד דק"ק יאס צס"י י"ט
שנשאל צכדון זה ממש צאומן שנחנו לו לחקן זיג
המים ואצל אחד מהם. ופקק דמחויצ לשלם כל
הפחת גם מה הנשאר. יעו"ש שכתב טעם נכון
ע"כ כלפע"ד דאינו יכול לומר קי"ל:

וזה עת לא בציר ילא לאור ספר ערך שי על
החומ וראיתי שם צקימון שד"מ סעיף צ'
שהעתיק דצרי אלה וכתב דעחו לפסוק דהשווה

יעושה עכ"ל. וכ"פ הגאון מהרי"ט אצ"ל דק"ק לצד צחשו' שו"ת מהד"ג ח"ג ס' ל"ג דין אחרון בפשיטות מנעם הכ"ל. שר"ר צפ"ת לחומ"ת קימון סק"ג ס"ק א' שהציא מחשו' צ"ט אחרון שדפס ס"ס בקופו תשו' הגאון מהרמ"ט ואחיו הגאון מהר"ל מהמבורג (הוא צעהמ"ח תשו' תפ"ל הכ"ל) שפסקו ג"כ כן מנעם הכ"ל ואף שהפ"ת פסק ס"ס לדמות דין אחרון לגזל מעצב ופסקה המלכות שהוא ספיקא דדינא אם יכול לומר הרי שלך לפניך. היינו צאחרון שמוחזר לו עכ"פ הגזילה צע"ן שלם כמו שגזלה וההפסק צא ע"י שער הזמן. אצל צ"ל צנחן לו זוג חומים וההפסק הוא ע"י שמוחזר לו רק חצי מהפקדון וכל אדם הרואה הם אחד צלל זוג יודע שהוא רק חצי כלי שמקד זוגו ונחמד שוויו אף יאמר הרי שלך לפניך צה"ק הכיכר ונראה לכל. ונ"ט צע"ך ס"י צ"ס הזכור לצברהם שהציא צ"ס הקול אליהו שמוסיק דין הכומים הכ"ל דהוא מחלוקת ומ"ל לומר ק"ל. כעת אין תח"י הספר קול אליהו לעי"ן זו אולם לדעתי צע"ת כדפס צ"ס זכ"ל"א כי צע"ת כתבי את חיבורי ד"ג היה לפני הספר קול אליהו וצודאי העתקתי כו"ט כאן :

נ אחד שהפקיד אלל שנים ופסע אחד מהם ונגנב הפקדון. אם יש להם דין ערבים זה צע"ד זה. ע"י צ"י וצ"י ס"ק א' וצנח"ת. וענ"ט דו"צ בקלו"ח ס' רל"ט ס"ק א' על דברי הש"ך הכ"ל. ועי"ן צמח"ס אפרים הל' שומרים ס' כ"ז שחובך דין זה. וע"י צ"ה צ"ו"ת שו"ת מהד"ג ח"צ אולע ס' קע"ה. וצמח"ד ח"ג ס' קנ"ג וע"י לע"ל צכלל זה ס' ג' :

ס ע"י צ"ת אפרים מחומ"ת קימון כ"א צפיקא המתחלת ועו"ד נכ"ה דפסק צשומר שקיבל עליו אחריות שמירה אפ"ל מאלוהים. ולצמח"ס. וכן משכון להפקיד. ואח"כ חרע חונק דפסור השומר דהא דק"ל מתנה ש"ח להיות כשואל הוא נושא דבההוא הנאה דקא מהיוון ל"י משעצד נפשי. והא קמן דלא הימני דהולך לתת לו משכון. וא"כ כיון דלא נחמייז גם המשכון לא מהני לחייבו דמנה אין כאן משכון אין כאן יעו"ש :

סא נפקד שאמר למופקיד אני מקבל הפקדון על אחריותך. או שאמר איני מקבל עליו אחריותו. אם נפטר צלשון זה אף מנשיעה ע"י צחומ"ת קימון ע"י ס"י וס"י ש"ה קע"ף ד' ויעו"ש צאחרונים. וע"י צ"י זכור לצברהם חומ"ת ח"צ ערך שומר צ"ס הכנה"ג צ"ס מהרי"ל דהוא ספיקא דדינא אם פטור גם מנשיעה. והענ"ט פסק דחייב צפשיעה. וע"י צ"ו"ת שון רקח ח"צ ס' ע"ג שהאריך ונוסיק דהוא ספיקא דדינא. אף בהתנה השומר בפירוש שפטור מנשיעה :

סב ש"ח שנאצד מומנו הפקדון. ואמר אל המפקיד איני רוצה לעמוד עמוך לד"ת ולא ליטעב הילך דמי הפקדון והשיב לו המפקיד איני רוצה שחפסיד על ידי. והחזיר לו המעות. ואמר

יכול לומר ק"ל כדעת הש"ך צ"י סק"ג ס"ק ז' שחולק על המהרש"ל ופסק דגם שומר יכול לומר צה"ק שאינו כיכר הרי שלך לפניך א"כ גם כאן להחם הנשאר הוא צע"ן אף שהוא שוה עתה פחות דיכר ע"י גרמ"תו שאצד הכס השני מ"ו י"ל לומר הרי שלך לפניך ואין לריך לשלם רק צ' דנ"ן צע"ד הכס שנאצד מומנו זה"ד. הכס צדיני גרמ"ל כלל ע"י קימון י"ז הרחצתי הדיבור צנח"ן פלוגתא המהרש"ל והש"ך הכ"ל והצא"ח ס"ס מנאונים סקדמונים דאין השומר יכול לומר הרי שלך לפניך והצא"ח ס"ס ע"ס שער משפט שהיכח לדינא דהיכא דהסותף או השומר היה כוונתו לטווח מצירו וע"י נעשה ההפסק אז יכול לומר הרי שלך לפניך אצל אם נעשה ההיקף ע"י פשיעתו אינו יכול לומר הרי שלך לפניך אף לדעת הש"ך יעו"ש. אומנם צנח"ן ס"ל אין לנו לריכים לצוא לדידי מדה זו כי מעיקרא דדינא פירכא דדין הרי שלך לפניך צה"ק שאינו כיכר ש"ך רק היכא שמוחזר הפקדון צע"ן כמו שמוסר לידו כגון צמח"ס שער עליו הפסח שהחזן הוא צע"ן כמו שלקחו וההיקף צא מוכח הזמן שער עליו הפסח וכן צשור שנגמר דינו ליסקל שהוא צע"ן כמו שמוסר לידו ואין ההיקף כיכר על החזן ועל השור כלל לשום אדם. אצל צנח"ן הכומים שלקח צ' חומים כשהם זוג שוים ד' דנ"ס והוא מחזיר רק הם אחד שאינו שוה רק דיכר אחד הוי כמו שמוחזר לו רק חצי כלי. וגם כל אדם הרואה שאין לו זוג כיכר אללו שאינו שוה רק דיכר והוי כמו היקף כיכר וא"ך יכול לומר הרי שלך לפניך על חצי כלי וההיקף כיכר לכל אדם כי הכל יודעים שאין שום א' משתמש בזה א' רק צ"י חומים שוים צמחומם ועתה עיינתי עוד הפעם צחשו' תועפת ראש וראיתי שגם הוא בקל"ת אומר כוונתו למה שכתבתי ה"ל ס"ס וע"ד אחד שפסק לאומן זוג אורינגליך ונאצד אחד מהם. אללי הדבר פשוט כיון דנעשה שומר ומחויב לשלם לא מהני חזרת אחד מהם לפטור מחיוב המחל"ת השני דעכ"פ הפקדו מה שנפחתו הדמים. והרי דעת המהרש"ל דצ"מ"ר אפ"ל צה"ק שאינו כיכר חייב ואינו יכול לומר הרי שלך לפניך וצ"י השיבו ועכ"פ צכאן א' אפשר לפטור מנשיעה הדמים ולא מהני מה שהחזיר חצי כלי כיון שיש כאן הפסק דמים זה פשוט עכ"ל. הרי שגם הוא נחית להציא צ"ה פלוגתא הש"ך ומהרש"ל ופשוט אללו דכאן אף להש"ך אינו יכול לומר הרי שלך לפניך כיון שהחזיר רק חצי כלי וכיכר לכל הפסק הדמים בזה אחד שהחזיר צלל זוג והוי היקף כיכר. וע"י צ"י משפט שז"ס לחומ"ת הגאון אצ"ק צע"ד"ל וזה"ה צק"מ"ר קע"י ז' צ"ה ומוע"ה צ"א ליד"י שהציא צ"ס תשו' תפ"ל מחומ"ת קימון כ"ח שפסק בגזל אחרון והחזירו לאחר החב דא"י לומר לו הרי שלך לפניך דזה הוי היקף כיכר דאף אם אין יודעים שגזלו צחב אפ"ה כיכר לכל שהוא שוה עתה פחות מוכפי שיהיה שוה צחב. משא"כ בגזל חזן ועבר עליו הפסח

(ג*) וזה לשונו שם ראובן שקבל מעות משמעון ועברו עם מעותיו ואמר לו על אחריות שלכם אני מוליכם ונאבדו מקצת המעות ופסק דההפסד לפי ערך המעות ודוקא מעות אבל אם הפקיד אצלו טבעות שזה ואם מרגליות ונתערב בשלו ונגנב אחד מהן המוציא מחבירו מעליו והראה ויכול המחזיק לומר דלמא שלך נפסד וכן כתבתי לעיל

1999 年 12 月 25 日

לו

ע"פ אלנ
יומרל

קצוה"ח ו

שלחו ערוך השלם <מהדורת פריעדמאן> עמוד מס 57 כה חו"מ ט (רצא - שנה) קארו, יוסף בן אפרים הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה